

РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА БЪЛГАРСКИ ПЕРИОДИЧНИ ИЗДАНИЯ ВЪВ ВРАЧАНСКИЯ КРАЙ ПРЕЗ ВЪЗРАЖДАНЕТО ЧРЕЗ СПОМОЩЕСТВОВАТЕЛСТВОТО

Валерия Тарашоева

Родоначалникът на българската националноосвободителна доктрина Георги Стойков Раковски обуславя три фактора за възраждането на България „черков[а], училище и печат (преса)“¹. Враца има съществен принос и в трите от посочените предпоставки.

Без да навлизам в подробности, само ще припомня, че градът „държи палмата на първенството по повдигане на църковния въпрос“, че още в 1822 г. в него се открива светско училище, а в началото на българското книгопечатане стои славяно-българската типография „Трудолюбива пчела“, основана в Цариград през 1842 г. от многозаслужилия за българщината и тясно свързан с Враца сръбски книжовник и просветител Константин Огнянович². В изпълнение на намерението си да издава освен книги и „друго нещо, щото да послужи на българскому роду на особна полза“, той отпечатва „Календар за 1843 г.“ и „Забавник“ през 1845 и 1846 г., а за кратко време в 1846 г., под негова редакция излиза и вестник „Новина българска“. Заслугите му, обаче, остават недооценени и малко известни сред широката българска общественост.

Един от способите, допринесъл в голяма степен за напредъка на българския възрожденски печат, е системата на спомоществователството (предварителното набиране на средства от бъдещите читатели), приложена за първи път от св. Софроний Врачански в самото начало на XIX в. при отпечатването на „Неделника“.

От Врачанския край 38 селища, сред които и Черепишкият манастир, спомогат за издаването на 11 български периодични издания - 6 вестника („Цариградски вестник“, „България“, „Съветник“, „Право“, „Турция“ и „Източно време“) и 5 списания („Смесна китка“, „Слава“, „Училище“, „Читалище“ и „Ступан“)³. Указаните селища и периодични издания представляват сравнително нисък процент спрямо населените места в региона и засвидетелстваните заглавия в българския възрожденски печат, но при все това способстват за повдигане образователния и културен уровень на тукашното население. Самият факт, че будни духовници, учители, занаятчии, търговци и граждани откликват на призивите на българските книжовници и вестникари и материално подпомагат начинанията им, е знак за тяхното духовно израстване и